

چکیده نموداری گزارش

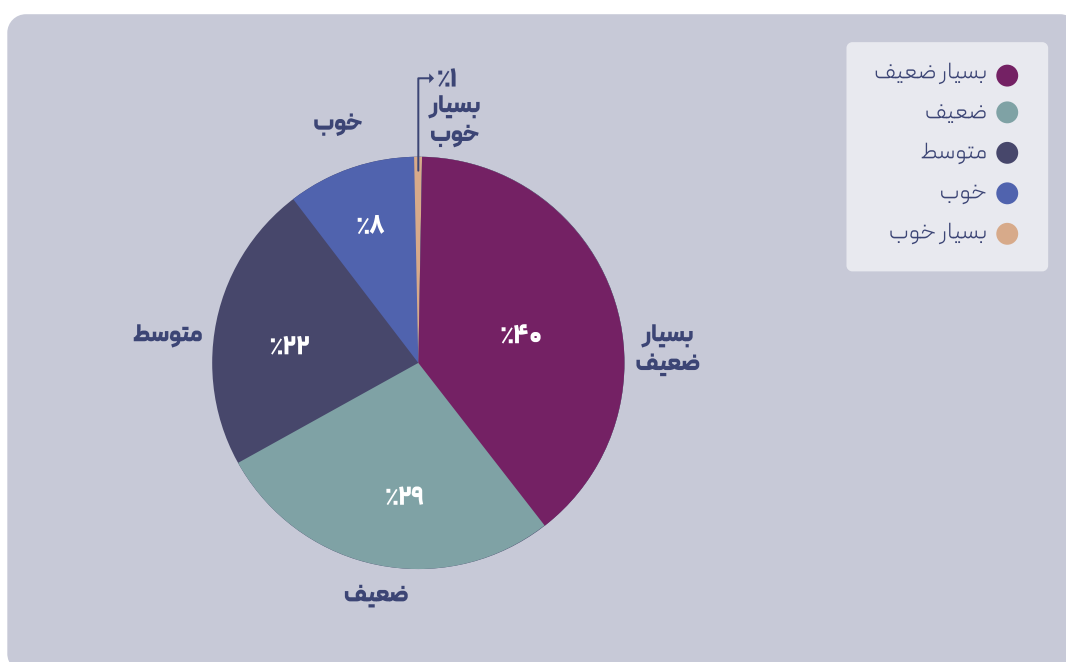
طفیلی انگاری آموزش در نظام حکمروایی کشور

۴۰ درصد از کل دانش آموزان در دوره ابتدایی و متوسطه اول به حداقلی ترین سطوح یادگیری در خواندن، ریاضی و علوم دست نیافته اند (در مقایسه با ۱۰ درصد میانگین جهانی) و بیش از ۷۰ درصد از آن ها عملکردی پایین تر از حد متوسط جهانی داشته اند. این آمار نشان از آن دارد که مسئله ریشه ای ما نه نابرابری آموزشی بلکه بحران فقر کیفیت در آموزش و پرورش است.

عملکرد دانش آموزان ایرانی در دروس ریاضی و علوم

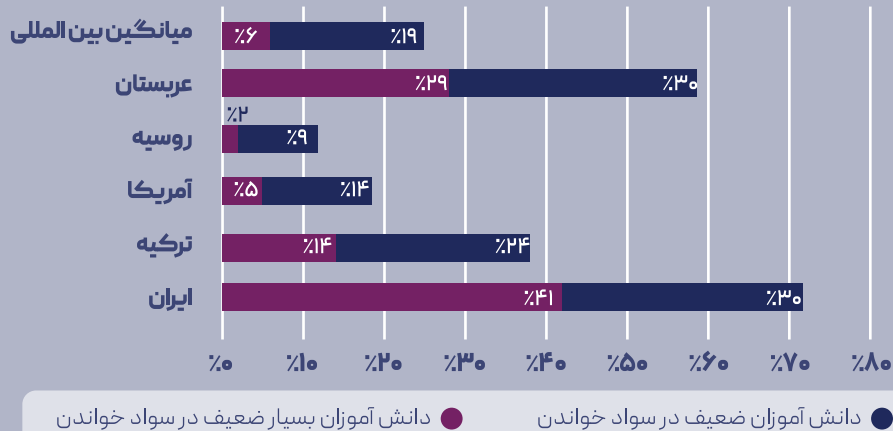

عملکرد کلی دانش آموزان ایرانی در آزمون های تیمز و پرلز

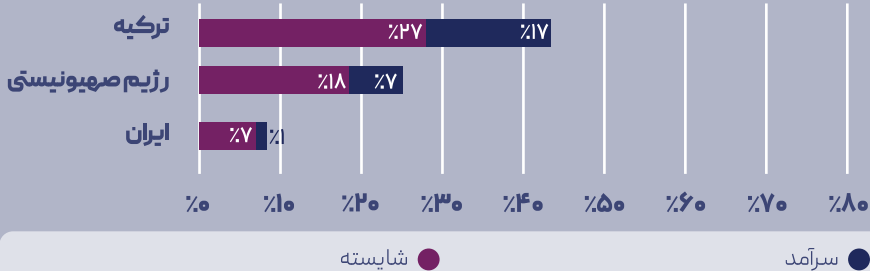
مقایسه عملکرد دانش آموزان ایرانی با سایر کشورهای جهان

مقایسه درصد دانش آموزان ضعیف در خواندن در کشورها

- ۷۰ درصد دانش آموزان کلاس چهارم عملکردی کمتر از متوسط در خواندن دارند. این آمار منفی دو برابر میانگین عملکرد دانش آموزان در جهان است.

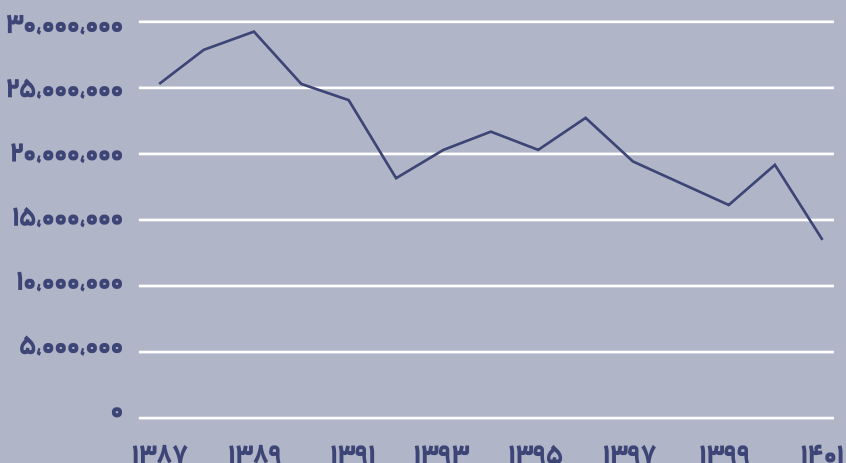
مقایسه دانش آموزان خوب (شایسته) و سرآمد (بسیار خوب) ایرانی در درس ریاضی با رقبای منطقه ای

- فقط ۸ درصد از دانش آموزان ایرانی در کلاس هشتم عملکرد خوب و بسیار خوب در درس ریاضی و علوم داشته اند. در مقایسه با کشورهای رقیب همچون ترکیه و رژیم صهیونیستی که به ترتیب ۲۵ و ۴۴ درصد دانش آموز برتر دارند.

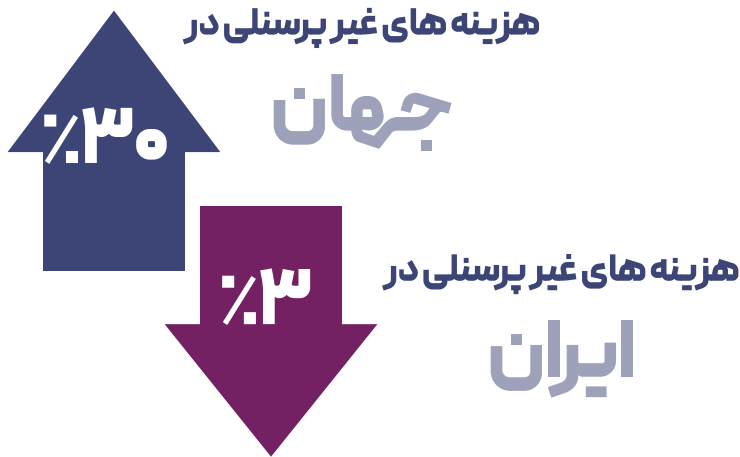
سرمایه گذاری دولت در مدرسه

تغییرات سرانه دانش آموزی پس از انقلاب، با احتساب سال پایه ۱۳۹۵

- کاهش ۵۰ درصدی سهم بودجه آموزش و پرورش در ۳۰ سال گذشته:** سهم آموزش و پرورش از بودجه کشور در مقایسه با دهه هفتاد، از ۲۰ درصد به کمتر از ۱۰ درصد کاهش یافته است. در حال حاضر در عمده کشورهای جهان ۱۵ تا ۲۰ درصد از بودجه عمومی به آموزش و پرورش اختصاص دارد.

- کاهش ۵۰ درصدی سرانه واقعی هر دانش آموز در یک دهه:** به دلیل همین طفیلی انگاری و کم توجهی، بدون احتساب سهم تورم (بر حسب سال پایه ۱۳۹۵) سرانه دانش آموزی از ۲۷ میلیون تومان در سال ۱۳۸۹ به ۱۳ میلیون تومان در سال ۱۴۰۱ رسیده است.

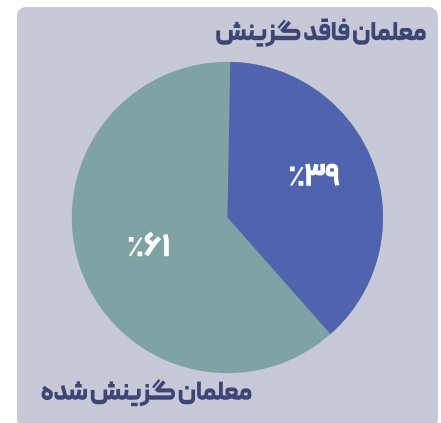
● **حداقلی شدن (۳ درصد) هزینه های غیر پرسنلی در وزارت آموزش و پرورش:** کاهش مضاعف بودجه آموزش و پرورش در مقایسه با سایر کشورها باعث شده است حداقلی ترین بودجه ممکن برای افزایش کیفیت آموزش عمومی کشور اختصاص داده شود. در دهه ۱۳۹۰ به طور متوسط تنها دو درصد از هزینه های مصوب آموزش کشور در موضوعاتی غیر از بودجه پرسنلی اختصاص داده شده است.

مدرسه، قربانی کمبود منابع

بر اساس گزارش ها در سال های اخیر، در زمینه تأمین نیازهای اولیه و اساسی برای ایجاد شرایط با کیفیت یاددهی-یادگیری در کلاس درس با مسائل زیر مواجهیم:

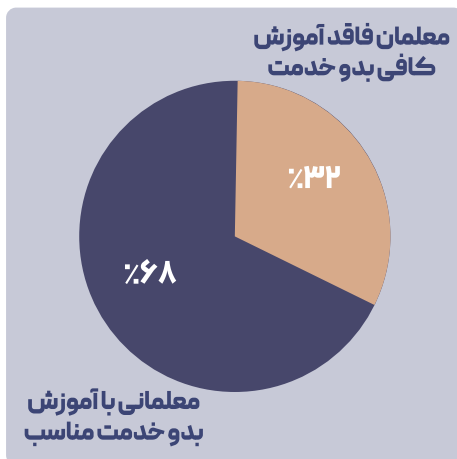
نحوه جذب معلمان در آموزش و پرورش

استخدام ۳۹ درصد معلمان بدون گزینش: بر اساس آخرین آمار، از ۷۵ هزار معلم جذب شده در ۱۴ سال گذشته نزدیک به ۳۰ هزار نفر (۴۰ درصد) بدون گزینش و آموزش لازم جذب مدارس شده اند. این فاجعه استخدامی با فشارها و قانونگذاری های نادرست مجلس به خصوص در ابتدای دهه ۹۰ اتفاق افتاده است.

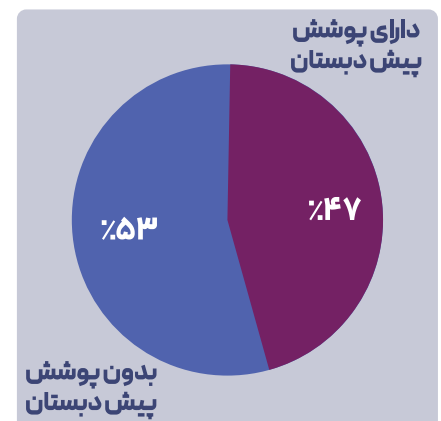
معلمان فاقد آموزش حرفه ای مناسب

۵۰۰ هزار نفر (۶۸٪) از معلمان کشور آموزش حداقلی لازم ندیده اند: بر اساس آخرین آمار، از ۷۵ هزار معلم جذب شده در ۱۴ سال گذشته تنها یک سوم از آن ها (۲۵۰ هزار نفر) آموزش های لازم در حوزه معلمی را دریافت کرده اند. سایرین (بالغ بر ۵۰۰ هزار نفر) با آموزش های یک یا چند ماهه کم کیفیت که عمدتاً به صورت مجازی انجام شده است به کلاس درس وارد شده اند.

نرخ پوشش پیش دبستان در ۱۴۰۲-۱۴۰۳

۵۳ درصد دانش آموزان بدون آموزش پیش دبستان: تنها ۰٫۱٪ بودجه آموزش در پیش دبستانی هزینه می شود در حالی که یکی از مهمترین راهکارهای کاهش افت تحصیلی و نابرابری میان طبقات آموزشی، گسترده ساختن آموزش پیش دبستانی رایگان است. متأسفانه پوشش پیش دبستانی در سال های اخیر نزدیک به ۴۰ تا ۵۰ درصد بوده است. سرمایه گذاری دولت در سال های گذشته در این زمینه کمتر از ۲۰ همت بوده است.

مقایسه ساعات آموزش در ایران با سایر کشورهای تیمز ۲۰۱۹

۳۰ درصد کاستی در زمان آموزش: زمان آموزشی مدارس ابتدایی با احتساب تعطیلی‌های غیر مترقبه کمتر از ۶۰۰ ساعت در سال است در حالی که استاندارد این رقم در دنیا ۹۰۰ تا ۱۰۰۰ ساعت است. مدارس ایران نیاز به اضافه شدن حداقل ۳۰ روز اضافی آموزش دارند تا این شکاف پر شود.

سایر کشورها

ایران

➔ علی رغم کمبود منابع جدی، وضعیت فضاهای آموزشی در مقایسه با سایر ورودی‌ها قابل قبول است. فضای غیر استاندارد آموزشی مسئله ۱۹ درصد مدارس کشور است و اوضاع در ۷ درصد مناطق نیازمند توجه ویژه است. اما در حوزه نرم افزاری یعنی نیروی انسانی با کیفیت، آمادگی دانش‌آموزان برای ورود به مدرسه و زمان آموزش که همگی در مطالعات مختلف نقش زیادی در آموزش با کیفیت دارند بیش از ۶۰ درصد کاستی منابع داریم.

منابع و کاستی‌های آموزش و پرورش در حوزه فضای آموزشی

فضا و سخت افزار

منابع و کمبودهای آموزش و پرورش در زمینه نیروی انسانی با کیفیت، آموزش پیش از دبستان، ساعات آموزش، تجهیزات و آموزش‌های فنی و حرفه ای

آموزش و منابع
نرم افزاری

مسائل سازمانی آموزش و پرورش

ساختار قدیمی وزارتخانه و به خصوص عدم ارتباط ارگانیک بخش‌های مسئول در تربیت معلمان، آموزش دانش‌آموزان و برنامه درسی

ظرفیت محدود برای حضور نیروهای نخبه و جوان در سطوح مدیریتی و برنامه ریزی وزارتخانه و بسته بودن درب‌های آن به روی افراد نخبه داخل و خارج دستگاه.

تمرکزگرایی شدید در برنامه ریزی و مدیریت و مشارکت محدود استان‌ها، مناطق و مدارس در تصمیمات

ساختار سلب آموزش متوسطه و عدم آمادگی آموزش و پرورش برای پاسخ به نیازهای جدید

فقدان شفافیت و نظام پایش و ارزیابی مؤثر سازمانی

این گزارش بر آن است تا نشان دهد آنچه نیازمند سرمایه گذاری ویژه است، منابع مالی و انسانی آموزش و پرورش و فرآیندهای سازمانی و مدیریتی آن است و تغییر پایدار و کیفی در آموزش و پرورش راهی جز تغییر در فرآیندهای اساسی سازمانی و مدیریت و آموزش منابع انسانی ندارد.

پیشنهادهای سیاستی کوتاه مدت و میان مدت

مسئله	اولویت زمانی	پیشنهادهای سیاستی
کاستی بودجه آموزش و پرورش	کوتاه مدت و میان مدت	- ایجاد نیاز متقابل میان آموزش و پرورش و سایر دستگاه‌ها - اختصاص بودجه ویژه کیفیت بخشی مبتنی بر طرح های کلان قابل ارزیابی (از جمله در توسعه حرفه ای معلمان و توسعه پیش دبستانی)
تراکم کلاسی در شهرهای بزرگ و حاشیه آن	فوری	- دو شیفته کردن مدارس در مناطق پر تراکم - برنامه ریزی برای آموزش مهاجرین تازه وارد در فضایی خارج از مدارس و با کمک گرفتن از نهادهای مردمی و کمک های بین المللی
کاستی ۳۰ درصدی زمان آموزش	کوتاه مدت و میان مدت	- اضافه شدن ۳۰ روز به تقویم آموزشی مدارس توسط شورای عالی آموزش و پرورش - شناورسازی روز آغاز سال تحصیلی توسط مجلس شورای اسلامی
پوشش حداقلی پیش دبستانی	کوتاه مدت و میان مدت	- اختصاص ردیف ویژه در جداول بودجه مختص همگانی سازی پیش دبستانی (حداقل معادل ۲ درصد از منابع آموزش و پرورش کشور باید به این موضوع اختصاص داده شود) - اجرای طرح رایگان سازی پایدار پیش دبستانی در مناطق محروم و دو زبانه با همکاری معاونت روستایی رئیس جمهور و وزارت رفاه
ضعف مفرط کیفیت و آموزش نیروی انسانی	کوتاه مدت و میان مدت	- افزایش بودجه مرتبط با کارورزی معلمان و آموزش های ضمن خدمت معلمان - تهیه طرحی جامع برای آموزش حین خدمت معلمان با استفاده از روش مشاوره و راهبری معلم به شیوه مربی گری (کوچینگ) - مصرف بهینه بودجه آموزش معلمان و کاستن از جذب دانشجوی ۴ ساله - ایجاد دوره های کاردانی در دانشگاه فرهنگیان برای معلمان دوره دبستان - جذب معلم از طریق دانشگاه های سراسری و آموزش همزمان مهارتی دانشجویان در دانشگاه فرهنگیان
چالش دوره متوسطه و کنکور	میان مدت و بلند مدت	بازطراحی دوره متوسطه با کاستن از محوریت رشته های نظری و جایگزینی مهارت آموزی عمومی و حرفه ای
چالش نیروی انسانی ستادی	میان مدت و بلند مدت	- جذب نیروهای متخصص از طریق ماده ۲۸ برای جایگاه های تخصصی برنامه ریزی - طراحی مکانیسم شناسایی و جذب نخبگان توانمند در حوزه برنامه ریزی سیاست گذاری و مدیریت سازمانی - سخت کردن امکان جابه جایی نیروهای ستادی به خصوص در بخش های برنامه ریز
ساختار معیوب مدیریت آموزشی در وزارتخانه	میان مدت و بلند مدت	ایجاد ساختار ارگانیک در سه رأس آموزش کلاس، تربیت معلم و برنامه ریزی درسی